

Daghemmet Villa Solaris

Villa Solaris plan för småbarnsfostran

*Skreven 08/2008
Reviderad 08/2013*

Innehållsförteckning

1. INTRODUKTION TILL VILLA SOLARIS PLAN FÖR SMÅBARNSFOSTRAN	3
1.1. Begreppsdefinition.....	3
1.2. Daghemmet Villa Solaris.....	4
1.3. Fostringsgemenskapen (Fi: kasvatuskumppanuus)	4
2. VERKSAMHETSMILJÖN	5
3. VERKSAMHETSIDÉ OCH VÄRDERINGAR.....	5
3.1. Årscirkeln.....	5
3.2. Personalen.....	7
4. MÅL INOM SMÅBARNSFOSTRAN	7
5. ÄMNESOMRÅDEN OCH INRIKTNINGAR	7
5.1. Språk och kommunikation.....	7
5.1.1. Mål.....	8
5.1.2. Metoder	8
5.2. Den pedagogiska leken.....	9
5.2.1. Typer av lek.....	9
5.2.2. Mål.....	9
5.2.3. Metoder	10
5.3. Rörelse, hälsa och hygien.....	10
5.3.1. Rörelse	10
5.3.2. Hälsa och hygien	11
5.4. Konst, kultur och tradition.....	11
5.4.1. Mål.....	12
5.4.2. Metoder	13
5.5. Matematik.....	13
5.5.1. Mål.....	13
5.5.2. Metoder	14

5.6. Miljö och natur	14
5.6.1. Miljöfostran	14
5.6.2. Naturfostran	15
5.7. Etik	15
5.8. Religion och livsåskådning	15
5.9. Sång, rytmik och musik	15
5.9.1. Metoder	16
6. BARNETS BEHOV AV SÄRSKILT STÖD	16
6.1. AIS stödnivåerna – en närmare beskrivning	17
7. BARN MED OLIKA SPRÅK OCH KULTURBAKGRUND	19
8. PERSONALFRÅGOR	19
9. SÄKERHET	20

1. INTRODUKTION TILL VILLA SOLARIS PLAN FÖR SMÅBARN-FOSTRAN

"Småbarnsfostran är växelverkan mellan vuxna och barn i de livsmiljöer som barnen är en del av och tar del i. Småbarnsfostran främjar balanserad tillväxt, utveckling och inläring hos barnet. Det krävs nära samarbete mellan föräldrar och professionella fostrare, eller med andra ord fostringsgemenskap, för att skapa en helhet som är meningsfull ur barnets synvinkel"
(Grunderna för planen för småbarnsfostran 2005:16; 2016:14)

I Villa Solaris VASU Planen för småbarnsfostran har det utgått ifrån de riktlinjerna givna i STAKES handbok "Grunderna för planen för småbarnsfostran" från 2005. Materialet är sammanställt på basen av diskussioner förda av personalen på s.k. VASU-palaver, och värdediskussioner med föräldrarna på föräldramöten. Arbetsprocessen påbörjades hösten 2004 och avslutades 2008. Arbetsprocessen visade sig vara oerhört givande och gav personalen möjlighet att reflektera och kritiskt granska den bedrivna verksamheten samt sin egen insats på arbetsplatsen, vilket lett till en stabilare daghemsidentitet och möjlighet till nyskapande. Denna plan är resultatet av ett mångårigt arbete som ska belysa riktlinjerna för daghemmets mål och syften med verksamheten.

VASUn är reviderad i enhetlighet med de bestämmelser och anvisningar som Åbo stad kom med 08/2013. Planen bör revideras och uppdateras vid behov i mars då planen genomläses av personalen, eller då planen blir föråldrad.

Alla nyanställda, praktikanter och vikarier bör läsa Villa Solaris plan för småbarnsfostran med alla dess bilagor, samt praktikantmappen. Alla dessa skrifter förvaras i daghemmets kansli.

1.1. Begreppsdefinition

Pedagogerna	är de inom personalen med behörig utbildning inom daghemsverksamhet och som jobbar med barnen och ansvarar för deras dagliga verksamhet. Även vikarier räknas hit.
Personalen	omfattar förutom pedagogerna också Villa Solaris egen kokerska samt eventuella assistenter som ses som en del av fostringsgemenskapen.
De vuxna	omfattar förutom personalen även föräldrar och andra anhöriga till barnen som besöker daghemmet under dagtid.

1.2. Daghemmet Villa Solaris

Understödsföreningen för ett svenskspråkigt privat daghem i Åbo r.f. bedriver daghemmet Villa Solaris.

Personalens uppgift är att planera och utföra den pedagogiska verksamheten samt att ansvara för säkerheten och tryggheten i vården.

Styrelsens-uppgift är att sköta daghemmets ekonomi, marknadsföring, anställning av personal samt intagning av nya barn.

Föräldrarnas roll är att stödja barnens utveckling genom regelbundna samtal med personalen och att delge all väsentlig information om barnets situation i hemmet. Dessutom utgörs föreningen av föräldrar och som därmed har möjlighet till en aktiv roll i form av talkoarbete, gemensamma evenemang samt engagemang i styrelsearbetet.

1.3. Fostringsgemenskapen (Fi: kasvatuskumppanuus)

"Med fostringsgemenskap inom småbarnsfostran avses att föräldrar och personal går in för att gemensamt engagera sig i och stödja barnens fostran, utveckling och inläring. Det här förutsätter ömsesidig tillit, jämlikhet och respekt."

(Grunderna för planen för småbarnsfostran 2005:-36)

En bild förklarar mer än tusen ord, varför skribenten tillsammans med personalen gjort en bild för att illustrera hur fostringsgemenskapen tar sig i uttryck på Villa Solaris.

Figur. 1

2. VERKSAMHETSMILJÖN

Villa Solaris har sina utrymmen på Havregatan 24a. Huset är ett egnahemshus som renoverats 2016 för att ackommodera ett daghem. Gården är stor och erbjuder mångsidig lek för daghemsbarnen. Barnen är indelade i två stycken syskongrupper, Solkatten och Regnbågen. På vardera avdelningen finns det 16 barn och 3 vuxna. Totalt finns det alltså 32 dagvårdsplatser för barn i åldern 1–6 år. Syskon placeras alltid i samma grupp. Förskola anordnas inte mera hos oss p.g.a. Åbo stads föreskrifter.

Här strävar vi efter att skapa en hemlik och trivsamt miljö. Det förverkligas genom en harmonisk inredning, syskongruppernas utformning och avdelningarnas samarbete. Vi har också ett eget kök med en egen kokerska som är en naturlig del av daghemsvardagen. Ytterligare har Villa Solaris en stor gymnastiksal och en ateljé som används flitigt.

3. VERKSAMHETSIDÉ OCH VÄRDERINGAR

På Villa Solaris utgörs daghemsgrupperna av syskongrupper. En syskongrupp innebär en grupp barn i blandade åldrar och var syskonpar bereds möjlighet att vara i samma grupp. Syskongruppen skall vara familjär och befrämja den hemlika stämningen på avdelningen. De mindre barnen lär sig av de större medan de större barnen hjälper de yngre, vilket stärker självkänslan, lär dem att ta hänsyn till andra och utvecklar ansvars-kännande.

Vi jobbar i mindre grupper, s.k. smågruppsverksamhet, för att säkra hjälp och uppmärksamhet för varje enskilt barn. Här jobbar personalen med teamarbete och avdelningarna samarbetar sinsemellan och går enligt samma årsschema. Vi säkrar tillräcklig personal genom att anställa vikarier, och prefererar samma vikarier för att barnen ska känna sig trygga även då en från ordinariepersonalen är frånvarande.

3.1. Årscirkeln

Villa Solaris har byggt upp sin verksamhet kring naturen och årsenliga traditioner. Dessa illustreras i Figur 2 på sida 6. Nedan finns en kort beskrivning av verksamheten under de olika årstiderna.

HÖST

På hösten börjar vi med en mjuk start, också omfattande de "gamla" barnen. Vi ger oss tid att bekanta oss med varandra. Därefter följer skördetiden som avslutas i den traditionella skördefesten. Vi inleder Mulle- och Knyttverksamheten och jobbar kring hösttemat. Fria teman, olika från år till år, uppkommer innan vintern gör sin infart.

VINTER

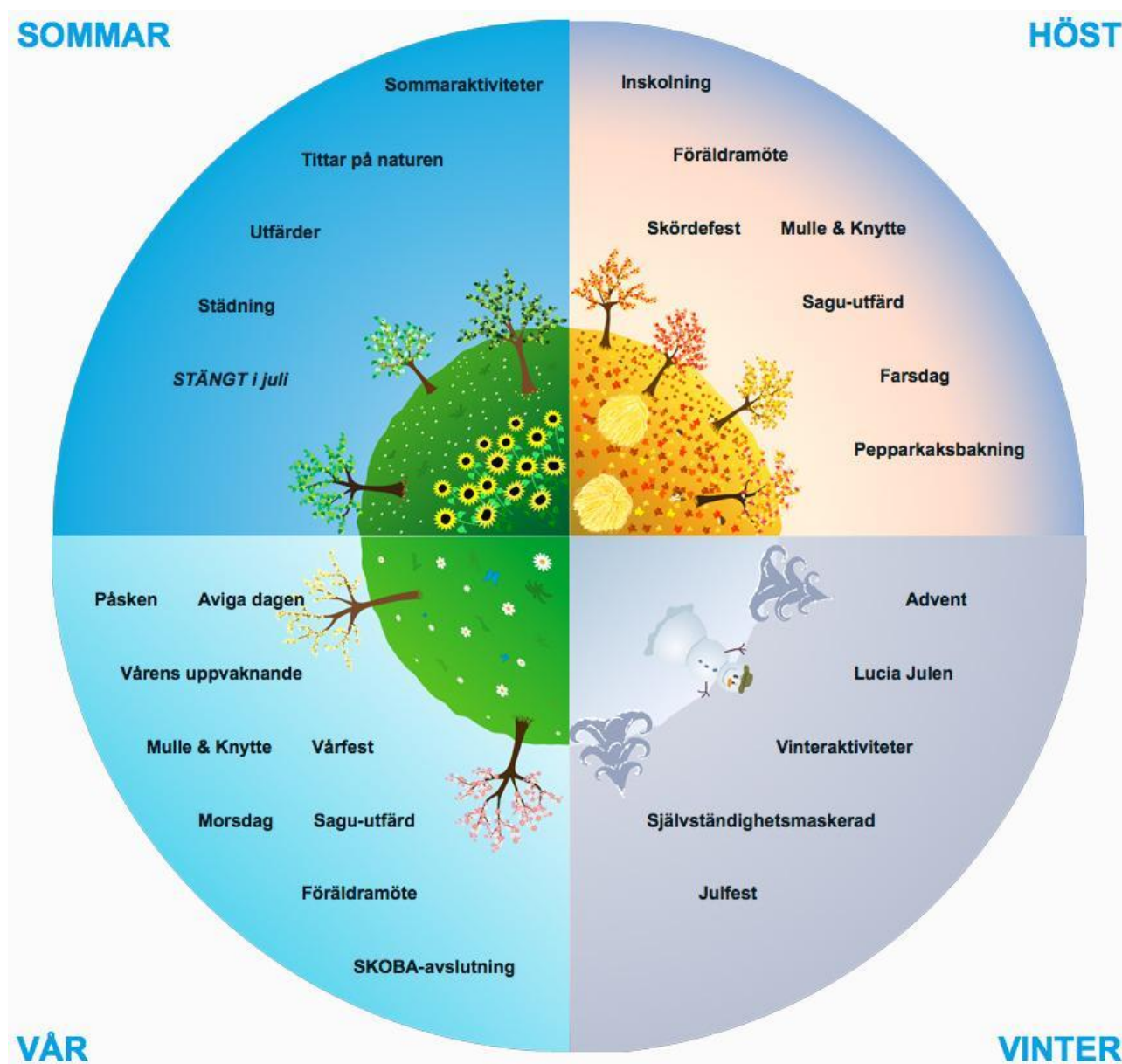
Vintern inleds med den traditionella pepparkaksbakningen, varefter advent inför jultiden. Barnens favorit; självständighetsmaskeraden, firas efter farsdagen. Vinteraktiviteter som pulkkaåkning, skridskoåkning och skidning är roligt. Ett vintermulletillfälle anordnas också.

Och igen bereds tid för fria teman.

VÅR

På våren firar vi påsken och igen en av barnens favorit; aviga dagen, i april. Vi reflekterar över vårens uppvaknande. Mulle- och Knytteverksamheten sätter igång igen efter en kort vinterpaus. Morsdagensfirande och vårfesten är viktiga traditionella händelser på Villa Solaris. Hela daghemmet åker även till Sagu på utfärd.

Figur 2. Villa Solaris årsschema

SOMMAR

Under sommarmånaderna njuter vi av att vara ute och fara på korta utfärder, bl.a. till Katrinedal, Kurala bybacke, torget m.m. Vi gör också en större sommarstädning på dagis,

delvis tillsammans med barnen. Under julimånad är Villa Solaris stängt och öppnar sina dörrar igen i börjar av augusti.

UNDER ÅRET

Under året firar vi även barnens födelsedagar med korta kalas under samlingen. Då blir barnet uppvaktat med lite sång och en present och ett kort av daghemmet. Barnet får, om det så önskar, ha med sig något smått att bjuda på. Mellan de traditionella händelserna på daghemmet uppkommer olika teman från år till år, dels påhittade av barnen själv – exempelvis djungeln och dinosaurier.

3.2. Personalen

Ordinariepersonalen är behörig och erfaren. Vi strävar efter få byten inom personalen. Personalen jobbar med vård, fostran och undervisning som en helhet. Vi vill stärka barnens svenska språk och få dem att göra skillnad mellan olika språk.

Samarbetet mellan personalen och föräldrarna är omfattande. Föräldrarna är sakkunniga i frågor som berör deras barn och är därigenom daghemmets viktigaste samarbetspart. Meningen med samarbetet är att stöda varje barns uppväxt och utveckling både i hemmet och på dagvårdsplatsen. Hela personalen har tystnadsplikt i frågor som berör barnet och dess familj. Personalen diskuterar ärenden gällande barnet alltid i första hand med föräldrar.

Personalen erbjuds regelbunden fortbildning för att upprätthålla och utveckla det professionella handlande.

4. MÅL INOM SMÅBARNSFOSTRAN

Vi strävar efter att utveckla hos barnen:

- stegvis självständighet
- respekt och tolerans
- trygghet
- jämlikhet
- individuell utveckling, vilket kräver ett anpassat bemötande av personalen
- välmående, både enskilt och i grupp
- sociala färdigheter
- en upplevelse av en trygg, positiv och öppen miljö som ger möjlighet till lugn och ro nyfikenhet till att inhämta kunskap, där pedagogens roll är stödjande.

5. ÄMNESOMRÅDEN OCH INRIKTNINGAR

5.1. Språk och kommunikation

Grunden till barnets språkliga utveckling läggs i hemmet. Språket förmedlar våra innersta

tankar, känslor och erfarenheter. I all verksamhet inom dagvården är språket av avgörande betydelse för barnets utveckling och lärande. Hela barnet behöver stimulans för att utveckla sitt språk. Språk, motorik, känslor och sinnen utvecklas växelvis och är helt beroende av varandra. En god språkförståelse och uppfattningsförmåga av språk är viktig, men också förmågan att kunna uttrycka sig tydligt och sammanhängande.

Det viktigaste i språkutvecklingen är inte ett stort ordförråd utan att barnet förstår de använda ordens innebörd och betydelse. Barnets egna upplevelser och erfarenheter är språkets viktigaste grundpelare och ett mångsidigt språk är grunden till en sund självkänsla.

5.1.1. Mål

- Barnet skall få möta ord och begrepp i språket i rätt sammanhang.
- Språket utvecklas genom samtal och i samspel med personalen och de andra barnen.
- Personalens uppgift är att beklä vardagen i ord och samtala med barnet om det man gör tillsammans. Det hjälper barnet att utveckla sitt ord- och begrepps-förråd. Den vuxna skall ständigt iaktta sitt eget språkbruk. I synnerhet med tvåspråkiga barn är det viktigt att personalen är tydlig och konkret i sitt tal och kontrollerar att barnet uppfattat rätt.
- Barnet skall ges tid att på ett mångsidigt sätt använda och vidareutveckla sitt språk.
- Barnet bör lära sig de grundläggande principerna hur man för en diskussion, bör uppmuntras till att våga uttrycka sina åsikter och tankar, men också att kunna lyssna och vänta på sin samtalstur.
- Barnet ges möjlighet att bekanta sig med bokstäverna, språkljuden och ordbilderna.
- Pedagoger skall stimulera barnets talutveckling med hjälp av bilder, stödtecken m.m.

5.1.2. Metoder

- Samtal enskilt och i grupp
- Sagotering: pedagoger skriver ner en saga barnet berättar
- Återberättande
- Att beskriva, benämna, härma och upprepa
- Övningar i att lyssna t.ex. sagoläsning
- Minneslekar t.ex. Kims lek
- Rörelsesånger
- Rim och ramsor
- Munmotoriska övningar t.ex. blåsa såpbubblor, göra grimaser
- Sinnesträning
- Teater och handdockor
- Upptredanden
- Biblioteksbesök
- Fri lek
- Samling.

5.2. Den pedagogiska leken

Leken är för barnet ett naturligt sätt att utforska sin omvärld och lära sig livets grunder. Lék

innebär lustfyllt lärande där barnet använder alla sina sinnen. Genom leken utvecklas barnets fantasi och kreativitet och de lär sig att lösa problem och konflikter. Både smått och stort bearbetas. Leken skapar en känsla av sammanhang och begriplighet för barnet. I leken stimuleras barnet socialt, känslomässigt, motoriskt och intellektuellt. För barnet har leken alltid ett innehåll och en mening, var lekprocessen är det viktigaste. Barnet leker inte för att utvecklas, men leken utvecklar barnet.

Genom att följa med och observera barnets lek, får pedagogen mycket betydelsefull information om barnet och dess utveckling. Pedagogens roll i barnets lek är att inspirera, ge möjlighet, redskap och ro till lek, samt att skydda barnen från att bli avbrutna i leken. Pedagogen bör alltid vara närvarande i leken, stödja och vägleda lekarna vid behov.

5.2.1. Typer av lek

Det finns olika typer av lek och alla former är lika betydelsefulla för barnets utveckling. Dessa är barnstyrd lek, ledd lek och styrd lek.

Barnstyrd lek

Barnstyrd lek innebär att barnet själv skapar innehåll och regler för leken. Leken är barnets självvalda verksamhet och den uppehålls av den glädje, spänning och känsla av tillfredsställelse som kommer från den. Barnstyrda lekar är en central del av dagen på Villa Solaris. Exempel på barnstyrd lek är ensamlek, bredvidlek och fri lek.

Ledd lek

Ledd lek innebär att en pedagog leder leken. I ledd lek finns ett givet mönster och innehåll. Exempel på ledd lek är sånglekar, sällskapslekar och ringdanser. Ledd lek sker ofta i samband med samlingen på Villa Solaris.

Styrd lek

Styrd lek har ett mål, tränar en färdighet eller ger barnet erfarenhet eller insikt i verkligheten. Styrda lekar är t.ex. regellekar, idrottslekar, rörelselekar och härmningslekar. Möjligheten till dessa lekar erbjuder Villa Solaris oftast under utevistelser och rörelsestunder.

5.2.2. Mål

Målet med leken är att följande egenskaper skall utvecklas hos barnet:

- Identitet och social kompetens
- Förmåga att kompromissa och samarbeta
- Förmåga att fatta beslut
- Språket: barnet måste formulera sig så att kamraterna förstår

- Rörelseförmåga: barnet rör på sig på olika sätt i olika lekar
- Förståelse för nya ord och nya situationer
- Kreativitet: en av lekens grundpelare är fantasi, allt är möjligt
- Erfarenhetsvärld: barnet leker det vuxna gör eller sådant det behöver bearbeta
- Förmågan till inlevelse: barnet lär sig turas om och lyssna på varandra
- Förmågan att stressa av: leken är ett tillstånd fritt från stress
- Koncentrationsförmåga: leken kräver full koncentration.

5.2.3. Metoder

- På Villa Solaris strävar vi till att ge möjlighet till olika former av lek.
- Lek inomhus: vid samling och lek på förmiddagen.
- Lek utomhus: lek i samband med daglig utevistelse eller i annan verksamhet så som Knytte och Mulle.

5.3. Rörelse, hälsa och hygien

5.3.1. Rörelse

Barnet skall ges möjlighet att röra på sig dagligen i den miljö det vistas. Daglig fysisk aktivitet är grunden för barnets välbefinnande och för en sund tillväxt. Fysisk aktivitet stimulerar barnets tankeverksamhet, ger barnet möjlighet att uppleva glädje, uttrycka sina känslor och lära sig nya saker.

Att röra på sig är ett naturligt sätt för ett barn att lära känna sig själv, andra människor och sin omgivning. Självkänslan hos barnet bottnar i barnets medvetenhet om sin egen kropp. Barnet tränar sig i att behärska sin kropp och sina rörelser. Fysisk aktivitet innebär fart och upplevelser, som är en del av barnets vardag. Barn som rör sig lite skall uppmuntras till ökad fysisk aktivitet.

Pedagogens uppgift är att uppmuntra till rörelse och motion. Hinder skall undanröjas i den miljö där barnet vistas och barnet skall lära sig hur man rör sig på ett tryggt sätt i den.

Lika viktigt som att röra på sig är förmågan att slappna av. Avslappning innebär att barnet klarar av att för en stund lugna sig, ge paus åt både kropp och hjärna, klara av att koppla bort tankarna och koncentrera sig på avslappningen. Avslappning är en konst som de facto kräver träning. Det är ett tillstånd för stillhet, vila, återhämtning och mental träning. Ett barn som kan skapa ett inre lugn på egen hand får en växelspak för att köra så ekonomisk som möjligt genom vardagen och kan således bättre sortera och inhämta dagens intryck och stimuli. Avslappningsträning handlar inte om att slöa, utan att öka inflytandet över sig själv, öka kontrollen över sin spänningsnivå och kunna stänga ut yttre störningar.

En form av avslappning är massage. Då et barn blir masserat utsöndras hormonet oxytocin,

som är vårt lugn-och-ro hormon som gör oss tillfredsställda, sänker puls och blodtryck, stärker immunförsvaret och bidrar till en effektivare mag- och tarmaktivitet. Massage påverkar inte bara individen, utan hela barngruppen. Massage hjälper till att skapa en mer empatisk, alert men lugn och kamratlig stämning.

Grovmotoriken tränas bl.a. genom:

- Rörelselekar
- Lekaktiviteter både inne och ute, t.ex. gunga, klättra, springa, krypa, spela fotboll, skida
- Promenader i närmiljön
- Handleda gymnastikstunder både inom- och utomhus
- Skogsutfärder t.ex. Mulle och Knytte, utfärder till Sagu.

Finmotoriken tränas bl.a. genom:

- Dagliga rutiner t.ex. påklädning, matsituationen
- Fri lek t.ex. klä på dockor, bygga kojor, konstruera med kaplaklossar, lego
- Skapande verksamhet t.ex. rita, måla, klippa, sy, modellera, "prippla", baka.

På Villa Solaris följer vi upp den motoriska utvecklingen hos varje barn regelbundet, bl.a. i och med ifyllandet av *barnets plan för småbarnsfostran*, samt den årliga barnrådgivningskontrollen.

5.3.2. Hälsa och hygien

Genom att vägleda barnet och stödja det i att sköta sin vardagshygien i dagliga rutiner lär sig barnet så småningom att sköta sin egen hälsa och hygien.

Vi tränar hygien och hälsa bl.a. på följande sätt:

- Efter toalettbesök tvättas alltid händerna
- Handtvätt före måltid, desinfektionsmedel t.ex. vid maginfluensaepidemier
- Vägledning i gott bordsskick
- Kännedom om hälsosam, mångsidig kost, erfarenhet av olika smakupplevelser möjliggörs via eget kök på Villa Solaris
- Xylitolpastill efter lunch
- Byteskläder vid gymnastik
- Ordning och system vid påklädningssituationen
- Utevistelse och motion
- En feberfri dag efter sjukledigt hemma barnet skall vara hemma åtminstone en dag feberfritt.

5.4. Konst, kultur och tradition

På Villa Solaris är konst och kultur en del av den dagliga verksamheten. Barnen ges möjlighet att både fritt och strukturerat delta i kreativ verksamhet var de uppmanas att använda sin

fantasi men även träna sig på att följa givna instruktioner. Barnen lär sig också att behärska sin finmotorik/fingerfärdighet då de övar sig på att t.ex. klippa, rita eller modellera. I all kreativ verksamhet poängteras att alla kan och att alla individuella produkter är vackra.

I olika kreativ verksamhet, så som vid målning, skapar barnet olika sinnesstämningar, stillhet och utvecklar sin självkänsla samt förmågan att uttrycka sig på andra sätt än verbalt. Det är processen i den kreativa verksamheten som är viktig, inte resultatet. Pedagogen ska uppmuntra barnet att utforska olika metoder för skapandet och få barnet att våga använda olika material i skapandeprocessen. För de barn som är osäkra eller ovilliga att jobba med olika material och färger måste pedagogen hitta på ett fungerande sätt för barnet att skapa. Alla barn behöver inte heller delta i all kreativ verksamhet, men uppmuntras att pröva på det mesta.

Barnen erbjuds också möjligheter till att laborera via att titta på olika konstverk och byggkonstruktioner och ensamma eller i grupp få bygga med olika material. Genom att bekanta sig med olika konstverk och byggnader/arkitektur kommer barnet samtidigt i kontakt med det finska kulturhistoriska arvet och dess traditioner.

Vi skapar också med modellera, planterar frön, handarbetar och har småslöjd. Med modellera kan barnet göra bl.a. skulpturer och övar samtidigt känselsinnet, fingerfärdigheten samt öga-handkoordinationen. Genom att så frön får barnet läsa sig hur naturen är utformad och växer och omgivningen får ett kontext i ekosystemet. Vid snickeri och handarbete får barnet uppleva nya material, och hur det är att använda verktyg av olika slag, t.ex. hammare och synål. Pedagogens roll är att stimulera uppfinningsrikedomen hos varje barn, vara rollmodell och föregå med gott exempel, samt att ansvara för säkerheten.

Traditionsfostran tillhör också den dagliga verksamheten. Vi läser böcker, sagor, dikter, rim och ramsor, sjunger sånger och dramatiserar ibland olika berättelser eller sånger. Daghemmet besöker också teatern och teatern daghemmet. Vi gör utflykter till muséer och olika ställen i centrum, t.ex. torget och Aura å. Till traditionsfostran tillhör också den finlandssvenska matkulturen som barnen kommer i kontakt med vid årets olika högtider. Vi bekantar oss också med olika länders matkulturer via sagor och ibland även vid matsituationen.

Pedagogens roll i all kreativ verksamhet är att uppmuntra barnen till att pröva på olika metoder och material. Pedagogen ska själv fungera som inspirationskälla, liksom även miljön. De flesta material kan användas i kreativ verksamhet, speciellt återanvändnings- och naturmaterial kan användas kreativt.

5.4.1. Mål

Målen med konst-, kultur- och traditionsfostran är att följande egenskaper skall utvecklas hos barnet:

- Fantasin, skapar- och upptäckarglädjen
- Lära sig att behärska sin finmotorik och koordination
- Självkänslan – ”jag kan!”
- Logiskt tänkande
- Väcka intresset för olika material och viljan att använda dessa
- Förmågan att använda sparsamt och återanvända material
- Ha en insikt i den finska kulturen och kulturarvet.

5.4.2. Metoder

- Målning med: fingerfärg, vattenfärg, täckfärg, kol, tuschpennor, färgpennor, blyertspennor, stickor, töppön/ströplar, olika penslar, olika kriter: vax-, pastell-, aqua-
- Målningsmetoder: musikmålning, mandalas, vått-på-vått-målning, collagearbeten, tryckarbeten, naturmaterial, färglära
- Pyssel: klippa, limma, rita
- Laborera: kaplaklossar, multilinks, pafflådor/-klossar, lego, olika återvinningsmaterial
- Modellera: lera, modellera, trolldeg, play-doh massa, magic-sand
- Snickeri
- Ljus-stöpning
- Handarbete/småslöjd: sy, tygtryck, tovning, våffeltyg/säckvävsarbeten
- Deltagande i projekt och kulturevenemang ordnat av staden
- Kulturarv: böcker, sagor, sånger, dramatisering, teater, museibesök, stadsvandring bl.a. till Aura å och Åbo torg
- Plantering och sådd
- Matkultur: bakning och bekantning av den finlandssvenska matkulturen i samband med årets högtider
- Miljö: bilder/tavlor på väggarna, handgjorda leksaker och leksakstillbehör, ett stort sortiment av olika material.

5.5. Matematik

Barnets naturliga nyfikenhet samt glädje att utforska och komma underfund med saker skapar en god förutsättning för matematiskt tänkande. Matematik finns överallt i vår omgivning, vilket utnyttjas i daghemmets vardagliga rutiner genom lekrelaterade situationer och med hjälp av konkreta material, föremål och redskap som intresserar barnet. Pedagogens roll är att väcka barnets intresse för matematik med en positiv attityd och uppmuntra barnet att se på världen med matematiska glasögon.

5.5.1. Mål

Målet med matematik är att barnet ska:

- Få tillägna sig nyanserade innebörder i begrepp, erfar samband och upptäcker nya sätt att förstå sin omvärld

- Utveckla sin förmåga att upptäcka, använda och kommunicera matematik i meningsfulla situationer
- Utveckla en viss förståelse för matematik och för grundläggande egenskaper i begreppen tal och antal, mätning, gruppering, geometri och form samt sin förmåga att orientera sig i tid och rum.
Utveckla ett positivt förhållningssätt till matematik
- Utveckla logiskt tänkande.

5.5.2. Metoder

- Klappa namn (olika längd på namnen)
- Kategorisera, t.ex. fordon, frukter
- Sortera, saker på rätt plats
- Mäta, t.ex. bakning
- Kombinera siffror med antal, t.ex. bildkort
- Ordningstal, t.ex. diskutera datumet på samlingen
- Ramsor, t.ex. "Fem små apor"
- Sånger, t.ex. "10 indianer"
- Material med olika konsistens
- Byggmaterial: lego, kapla, briomec, klossar, sand, snö, pinnar, kottar, stenar, vatten o.s.v.
- Dukning, t.ex. antal barn – antal glas och bestick
- Räkna barn på samlingen, hur många är borta?
- Kalendern: idag, imorgon, igår & dag, vecka, månad & klockslag samt egen ålder.

5.6. Miljö och natur

På Villa Solaris strävar pedagogerna efter att barnen skall få uppleva naturen med dess olika årstider och skiftningar. Barnen skall lära sig att vara rädd om naturen och respektera den samt skapa en sund miljömedvetenhet. De skall också bekanta sig med daghemmets närmiljö.

5.6.1. Miljöfostran

- Berätta och diskutera med barnen om närmiljön
- Promenader och upplevelser i närmiljön (t.ex. torgbesök, besök till bibliotek, naturstig)
- Ge barnen modell för ett miljömedvetet beteende
- Sunda värderingar och attityder bland personalen
- Lära barnen hur man kan återvinna material, t.ex. i pysslandet
- Sortera skräp, spara vatten och vara sparsam med material (t.ex. handpapper, medan man pysslar)
- Papperstillverkning.

Trafiksäkerhet och säkerhet på uteplatsen beaktas alltid när vi rör oss med barnen i vår

närmiljö.

5.6.2. Naturfostran

- Sagor och sånger om djur och natur
- Parkpromenader, besök till strömmings- eller skärgårds marknaden, titta på kulturhistoriska byggnader samt Aura å
- Utfärder, bl.a. till Sagu, där barnen kan utforska, upptäcka och uppleva naturen med alla sina sinnen
- Pyssel med naturmaterial, t.ex. ull, kottar, stenar o.s.v.
- Knytteskog-verksamhet för 3–4 åringar och Skogsmulleverksamhet för 5–6 åringar där
 - barnen lär sig i ett tidigt skede att iaktta och förstå sammanhangen i naturen och därmed blir det ekologiska ansvaret något av en självklarhet också senare i livet.
 - väcks barnens intresse för friluftsliv och trivsel i naturen. Vi lär oss vara aktsamma om naturen och allt levande.
- Genom att så och plantera med barnen morsdagsblomma, ärtplanteringar, påskgräs, tallplantor i mulleskolan m.m.

Säkerhet och trygghet bör alltid tillgodoses bl.a. genom att tillräckligt många pedagoger finns med i verksamheten utomhus.

5.7. Etik

Den etiska fostran finns med i all verksamhet på Villa Solaris. Pedagogen diskuterar med barnen skillnaden mellan rätt och fel och att hur man kan fungera därefter. Pedagogen lär dem att respektera andra människor, deras olikheter, i alla situationer och att ta hänsyn till varandra. Vi vill att barnen skall lära sig gott uppförande t.ex. artighet, vänta på sin tur, hjälpsamhet, säga förlåt. Vi diskuterar bl.a. vikten av vänskap och att man skall trösta varandra. Dessa teman bearbetas bl.a. genom lek, sånger, sagor och diskussioner.

5.8. Religion och livsåskådning

Vi utgår ifrån att barnen har olika religiösa bakgrunder hemifrån och därför stöder pedagoger religionsfostran mer ur en kulturell och allmänbildande synvinkel, som exempel kan vi besöka kyrkan för att beundra dess arkitektur. Villa Solaris har en mycket årstidsorienterad verksamhet vilket betyder att vi på daghemmet tar upp seder och bruk vid olika högtider.

Religiös fostran får 5–6 åringarna genom besök av församlingen eller besök till kyrkan i samband med jul och påsk och daghemmets vårgudstjänst. Alternativ erbjuds för dem som inte önskar delta.

5.9. Sång, rytmik och musik

På Villa Solaris utgör musiken en naturlig del i de dagliga rutinerna. Barnets språk och sinne för takt utvecklas med hjälp av sånger. Med hjälp av sångtexter får barnet modeller för sitt eget

språk och upptäcker rytmen i språket. Sånger fungerar också som kunskapskällor och ökar ordförrådet.

Det är viktigt att sångstunden är glädjefylld och att barnet känner att det är en viktig del i ett socialt sammanhang. Genom att uppmuntra barnet till att sjunga, dansa och spela och berömma, utvecklas barnets självkänsla. Alla kan!

Via musiken kan vi ge upplevelser från andra kulturer och ge barnen en inblick i något främmande och därmed skapa förståelse för andra kulturer – bara för att det är främmande eller annorlunda, behöver det inte vara skrämmande eller fel.

5.9.1. Metoder

- Sjunga traditionella, årstidsrelaterade och även högtidsrelaterade sånger
- Använda rytm- och slaginstrument
- Röra oss till rörelsesånger och dansa t.ex. ringdanser på julfesten, "maskeraddisco"
- Barnen får uppträda inför den egna gruppen och i ett större sammanhang på julfester och vårfester
- Lyssna på musik
- I mån av möjlighet gå på konserter
- Leka sånglekar
- Öva rytmer genom rim och ramsor.

6. BARNETS BEHOV AV SÄRSKILT STÖD

Villa Solaris följer de riksomfattade stödnivåerna, de så kallade AIS-nivåerna och de tillhörande blanketterna som Åbo stad har utvecklat. Varje barn ska utifrån dess behov och mognad få uppgjort en plan för småbarnsfostran i samråd med den gruppansvarige pedagogen och vårdnadshavarna. Blanketten bör fyllas i under hösten och uppföljas senast ett år efter uppgörandet av planen.

På dagshemsnivå innebär AIS stödnivåerna, d.v.s. Allmänt, Intensifierat och Särskilt stöd, följande:

Det allmänna stödet berör alla barn och har till uppgift att bygga upp en vardag med tillräckliga utmaningar och uppmuntra barnet på ett åldersadekvat sätt att upptäcka omgivningen och utvecklas i stadig takt. Daghemmet och hemmet ska samarbeta för att skapa en fostringsgemenskap och därigenom säkra en kontinuitet och trygghet i barnets vardag.

Det intensifierade stödet är till för barn där det allmänna stödet inte räcker till och som i sin tillväxt och inläring är i behov av regelbundet stöd eller en mångfald av stödåtgärder. Planen kräver att den ansvarige pedagogen fyller i en pedagogisk bedömning och sedan konsulterar specialbarntvårdsläraren och andra sakkunniga innan den egentliga blanketten kan fyllas i.

Ett gott samarbete mellan alla parter är viktig där vårdnadshavarna bör få tillräcklig information om processen och dess syften.

Ifall det intensifierade stödet inte räcker till, finns det ännu **särskilt stöd** som är den sista stödnivån. Senast i detta skede tillkallas ett mångprofessionellt team för att stöda utarbetningen och förverkligandet av planen. Barn med särskilt stöd placeras oftast på Skolgatans daghem i en integrerad specialgrupp ledd av en specialbarntädgårdslärare.

I alla stödnivåer är hemmet och vårdnadshavarna de viktigaste samarbetsparterna för att trygga barnets utveckling och välmående. Stödnivåerna används även under hela skolgången och skapar därmed större möjligheter för pedagoger och andra sakkunniga att samarbeta för att trygga tillräckligt med stöd för varje individuellt barn. Att uppfölja, dokumentera och erbjuda stöd till barnet och dess familj är något alla pedagoger är skyldiga till och räknas i dagsläge till barnets rättigheter.

Det tidiga ingripandet och stödet är kritiskt för att barnet ska ges samma möjligheter som alla andra till skolgång och utveckling. Ett intensifierat stöd kan erbjudas under en viss tid och kan sedan konstateras onödigt. Då förflyttas barnet återigen till det allmänna stödet.

Daghemspersonalen har möjlighet att konsultera:

- Personal på barnrådgivningsbyrå
- Personal på rådgivningsbyrå för uppfostrings- och familjefrågor
- Specialrådgivningsbyrå för barn och unga
- Tal-, fysio.- och ergoterapeut
- Specialbarntädgårdslärare
- Barntädgårds- och förskolelärare, samt annan personal på daghem/förskola
- Psykologer och läkare
- Barnneurologiska enheten

Förutom att årligen fylla i blanketten *Barnets plan för småbarnsfostran* samarbetar Villa Solaris med barnrådgivningen genom att inför varje årskontroll skriva en blankett: *Utredning över barnets dagvårdssituation*. Innan årskontrollen ordnar ett samtalstillfälle mellan barntädgårdsläraren och vårdnadshavarna där de diskuterar innehållet i utlåtandet.

Hela personalen har tystnadsplikt i frågor som berör barnet och dess familj, Personalen diskuterar alltid i första hand med vårdnadshavarna om ärenden som berör barnet.

6.1. AIS stödnivåerna – en närmare beskrivning

Föräldrarna är sakkunniga i frågor som berör deras barn och de är pedagogens viktigaste samarbetspart. Föräldrarnas och pedagogernas observationer bildar tillsammans en gemensam grund när man bedömer barnets behov av stöd och vägledning inom

småbarnsfostran. När bedömningen görs är det viktigt att känna igen och definiera barnets möjligheter att fungera i olika miljöer. Utifrån detta får man en helhetsuppfattning om barnets starka sidor och intressen som är viktiga vid planeringen av stödåtgärder. Det är viktigt att stödåtgärder sätts in i ett så tidigt skede som möjligt och att de tillämpas i alla situationer. Vid behov stöder vi oss på sakkunniga utlåtanden, men ifall det skulle bli aktuellt för intensifierat stöd, förutsätts bedömning av annan än daghemmets pedagoger.

AIS stödnivåerna är riksomfattande och används under hela skolgången. För att skapa en kontinuitet mellan dagvård, förskola och skola används samma begrepp under hela denna tid, om än själva blanketten ser annorlunda ut beroende på i vilket stadie barnet befinner sig i. Utbildningsstyrelsen har definierat AIS stödnivåerna på följande sätt:

- **Det allmänna stödet** som ska ges varje elev är en del av all fostran och undervisning. Dess uppgift är att stödja eleven att uppnå målen för undervisningen. Detta förutsätter att läraren utvärderar elevens utveckling och behov av stöd, samt planerar verksamheten och den respons som eleven ska få i enlighet med utvärderingen. Till grund för detta ligger utnyttjandet av resursen som hela undervisningsgruppen utgör och interaktionen mellan eleverna. Om behovet av stöd tilltar ska eleven få intensifierat stöd.
- **Det intensifierade stödet** är ett kontinuerligt, omfattande och individuellt stöd för elevens lärande och skolgång. Eleven kan då behöva flera former av stöd. Det intensifierade stödet bygger på en gemensam bedömning av lärarna, elevens vårdnadshavare och elevvårdspersonalen av elevens situation och en plan för den. Utgående från en pedagogisk bedömning behandlas inledandet av det intensifierade stödet i elevvårdsarbetet. Det intensifierade stödet ska ges eleven i enlighet med en plan som ska göras upp för elevens lärande. Samarbetet och planenlighet är en förutsättning för genomförandet av det intensifierade stödet.
- Om det intensifierade stödet inte utgöt ett tillräckligt stöd för eleven att prestera i skolgången ska ett förvaltningsbeslut om **särskilt stöd** fattas för eleven. En individuell plan för hur undervisningen ska ordnas (IP) ska göras upp för eleven. Ur planen ska framgå hur undervisningen och det övriga stödet enligt beslutet in särskilt stöd ska ordnas för eleven. Utöver specialundervisning kan eleven behöva till exempel omfattande elevvårdsstöd, habilitering eller annat individuellt stöd. Betydelsen av vårdnadshavarens stöd, ett yrkesövergripande samarbete och individuell handledning betonas.

För dagvården har det utarbetats följande modell för att illustrera AIS stödnivåerna:

7. BARN MED OLIKA SPRÅK OCH KULTURBAKGRUND

Småbarnsfostran skall främja barnets möjligheter att känna sig hemma i den finländska kulturen samt stärka någondera av det inhemska språket. Därför utgår Villa Solaris daghemsverksamhet från de finländska traditionerna och miljön samt uppmuntrar barnen att uttrycka sig på svenska. Samtidigt vill vi på Villa Solaris erbjuda en öppen dialog och en fördomsfri atmosfär gentemot andra kulturer och språk. Detta förverkligas genom att sjunga sånger på olika språk, lyssna på olika språks och länders musik, genom lek och matupplevelser. Genom detta skapar personalen intresse och nyfikenhet för andra kulturer.

8. PERSONALFRÅGOR

Arbetsgivaren är *understödsföreningen för ett privat svenskspråkigt daghem i Åbo r.f.* Föreningen är medlem i serviceinrättningarnas arbetsgivarförening, även kallad SIAFKA. Detta betyder att personalens arbetskontrakt är baserade på riktlinjerna givna av SIAFKA.

Föreståndaren och föreningens styrelsemedlemmar har möten en gång per månad, eller vid behov. Daghemmets föreståndare för fram frågor som personalen önskar att få behandlade och fungerar således som en länk och intressebevakare mellan personalen och arbetsgivaren. Personalen och föreningens styrelse träffas vid behov.

För personalens trivsel och för att främja samarbetet fyller personalen i teamavtal. Teamavtalets idé är att på förhand förebygga eventuella konflikter eller missförstånd gällande

arbetsätt och värderingar, samt att förstärka ett öppet, tolerant och förtroendefullt förhållande, förståelse, trivsel och engagemang personalen emellan. Av en god atmosfär och ett gott samarbete gynnas även daghemmets familjer. Målet blir således att uppnå en god atmosfär som bidrar till arbetsglädje för alla på daghemmet, samt på förhand ha en dialog om sådant som tillhör daghemmets värdegrund och hur den tar sig i uttryck i den dagliga kontakten med familjerna och kollegorna. Teamavtalen fylls alltid i då en nyanställd börjar i gruppen och revideras vid inledningen av varje verksamhetsår, eller vid behov (t.ex. efter tillräckligt lång tid, vid konflikter eller kontemplerationer/oklarheter).

Personalen har rätt till arbetshälsovården vilken anordnas på Tavastgatan 10.

Personalen har *veckopalaver* en gång i veckan under dagsvilan. Då behandlas aktuella ärenden som berör personalen och verksamheten. Utöver det har vardera avdelning en gång i månaden en *månadspalaver* under förmiddagen som möjliggör planering av verksamhet i den egna gruppen. *Kvällspalaver* hålls ungefär en gång i månaden och har delvis på förhand planerade uppgifter, så som att revidera någon av daghemmets planer, men erbjuder även möjlighet för personalen att alla tillsammans diskutera ärenden som berör daghemmet. Innan kvällspalavern träffas husets ansvariga pedagoger under dagsvilan för ett s.k. *pedagogisk palaver*, för att diskutera kring den bedrivna pedagogiken och andra ärenden som lämpar sig för att behandla barnträdgårdslärarna emellan.

Arbetsgivaren stöder i mån av ekonomiska möjligheter att personalen går på fortbildningar, kurser och inspirationsdagar. De senaste årens fortbildningar har främst handlat om barnets språkutveckling, mobbningsförebyggande arbete bland barn och empatisk kommunikation, gymnastik och rörelse på daghem samt hur vuxna kan stödja barn i avslappning och kroppsmedvetenhet under vardagen.

Villa Solaris köper även en s.k. kartläggningstjänst av specialbarnträdgårdslärare i Åbo, vars syfte är att ge nya verktyg och idéer för verksamheten, hur personalen kan utveckla sin pedagogiska roll och bemötande samt ge idéer för uppbyggnaden av verksamheten.

9. SÄKERHET

Daghemmet har årligen en **brandinspektion**.

Vid **krissituationer**, så som dödsfall eller andra psykiskt belastande händelser, använder sig personalen av **Villa Solaris beredskapsplan** specifikt utarbetad för Villa Solaris. Till planen hör ett examensarbete som står för den teoretiska bakgrunden. Beredskapsplanen ska årligen och vid behov redigeras och finns på daghemmets dator för detta ändamål.

Vid **andra krissituationer**, så som olycka och eldsvåda, använder sig personalen av en **räddningsplan** som även är specifikt utarbetad för daghemmet. Räddningsplanen uppdateras

kontinuerligt.

Tystnadsplikten gäller hela personalen. Tystnadsplikten omfattar även alla vikarier, studeranden och praktikanter. Förutom att personalen bör poängtera detta för tillfällig personal, finns det en skild vikarie- och praktikantmapp innehållandes all nödvändig information för att trygga säkerheten på daghemmet.

På Villa Solaris har vi även sammanställt **trivselregler** för att försäkra säkerhet och trivsel för personal och barn men även daghemmets besökare. Reglerna omfattar även gården. Barnen lär sig också trafikregler på daghemmet och genom erfarenheter av trafik genom t.ex. promenader och utflykter.

Vi strävar efter en trygg, lugn och hemlik **atmosfär**. Barnet ska kunna komma till daghemmet utan rädsla och veta att hens behov blir bemötta – bl.a. att bli sedd och hörd. Föräldrarna ska även känna sig trygga med att lämna barnet hos personalen. Föräldrar och personal träffas dagligen varpå det finns möjlighet till korta diskussioner som en del av fostringsgemenskapen.

Nedan finns en visuell årsplan för uppdatering och revidering av planer och blanketter daghemmet är skyldiga att hålla aktuella. Planernas revision sker främst under det månatliga kvällspalaver. Ofta krävs dock att planen/blanketten är på förhand genomläst av hela personalen som under palavern framför sina åsikter och ändringsförslag. En ansvarsperson bör utses för att förverkliga de eventuella revisionerna.

Den kursiverade texten tyder på att det är frågan om en blankett.

